

УДК 378.4.014.6:005.6

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/42-1-38>**Анна ГЕЛЕШ,***orcid.org/0000-0002-0143-0518**кандидат історичних наук,**доцент кафедри педагогіки та інноваційної освіти**Національного університету «Львівська політехніка»**(Львів, Україна) angelesh1520@gmail.com***Роман ШУЛЯР,***orcid.org/0000-0001-8065-7579**доктор економічних наук,**професор кафедри менеджменту і міжнародного підприємництва**Національного університету «Львівська політехніка»**(Львів Україна) roman.v.shuliar@lpnu.ua*

СТАНОВЛЕННЯ Й РОЗВИТОК СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ В НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ «ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

Стаття присвячена обґрунтуванню теоретико-методологічних підходів до становлення й розвитку систем внутрішнього забезпечення якості освіти в закладі вищої освіти. Проаналізовано досвід розбудови та функціонування системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в Національному університеті «Львівська політехніка». Виокремлено передумови її створення й розвитку.

З'ясовано, що формування системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти університету доцільно розділити на три періоди: попередній, аналітичний та інституційний. Так, попередній період починається з 2010 р. Він характеризується виникненням і розвитком окремих елементів системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти. У цей час в університеті функціонували навчально-методичний відділ, відділ забезпечення функціонування системи управління якістю й науково-методична рада, основною метою діяльності яких стало вдосконалення навчально-методичної роботи задля поліпшення якості освітнього процесу в університеті. Для другого, аналітичного, періоду характерними є участь у міжнародних проєктах, семінарах, вебінарах, конференціях із питань якості освіти, апробація й упровадження результатів наукових досліджень означеної тематики, що уможливило започаткування інституціоналізації системи внутрішнього забезпечення якості освіти в університеті. Початок третього – інституційного – періоду пов'язаний із започаткуванням діяльності Центру забезпечення якості освіти з використанням результатів участі в міжнародних проєктах за програмами EDUQAS, Ерасмус+ та «Інноваційний університет та лідерство: Фаза III», у яких брали участь керівник і працівники Національного університету «Львівська політехніка».

Авторами розглянуто діяльність центру за такими напрямками: моніторинг процедур і процесів внутрішньої системи забезпечення якості освіти; моніторинг якості освітніх програм та аналізування результатів освітніх досягнень студентів. Також визначено напрями, які потребують подальшої реалізації з метою вдосконалення розвитку й функціонування системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в університеті.

Ключові слова: *якість освіти, заклад вищої освіти, забезпечення якості вищої освіти, система внутрішнього забезпечення якості вищої освіти.*

Anna HELESH,*orcid.org/0000-0002-0143-0518**Candidate of Historical Sciences (PhD),**Associate Professor at the Department of Pedagogics and Innovative Education**Lviv Polytechnic National University**(Lviv, Ukraine) angelesh1520@gmail.com***Roman SHULYAR,***orcid.org/0000-0001-8065-7579**Doctor of Economic Sciences,**Professor at the Department of Management and International Business**Lviv Polytechnic National University**(Lviv, Ukraine) roman.v.shuliar@lpnu.ua*

ESTABLISHMENT AND DEVELOPMENT OF THE INTERNAL QUALITY ASSURANCE SYSTEM OF HIGHER EDUCATION IN THE LVIV POLYTECHNIC NATIONAL UNIVERSITY

The article is devoted to the substantiation of theoretical and methodological approaches to the formation and development of internal quality assurance systems in higher education. The experience of development and functioning of the system of internal quality assurance of higher education at the Lviv Polytechnic National University is analyzed. The preconditions of its creation and development are singled out.

It was found, that the formation of the internal quality assurance system of higher education of the university should be divided into three periods: preliminary, analytical and institutional. Thus, the previous period began in 2010. It is characterized by the emergence and development of certain elements of the internal quality assurance system of higher education. At that time, the university had an educational and methodical department, a department for ensuring the functioning of the quality management system and a scientific and methodical council, the main purpose of which was to improve educational and methodical work to improve the quality of the educational process at the university. The second, analytical period is characterized by participation in international projects, seminars, webinars, conferences on the quality of education, testing and implementation of research results on this topic, which allowed the institutionalization of the internal quality assurance system of education at the university. The beginning of the third – institutional – is associated with the launch of the Center for Quality Assurance in Education using the results of participation in international projects under EDUQAS, Erasmus + and “Innovative University and Leadership: Phase III”, which was attended by the head and staff of Lviv Polytechnic National University.

The authors consider the activities of the center in the following areas: monitoring of procedures and processes of the internal quality assurance system of education; monitoring the quality of educational programs and analyzing the results of students' educational achievements. Also, the areas that need further implementation in order to improve the development and functioning of the internal quality assurance system of higher education at the university are identified.

Key words: quality of education, institution of higher education, quality assurance of higher education, system of internal quality assurance of higher education.

Постановка проблеми. Інтеграція України до Європейського простору вищої освіти (ЄПВО) та ухвалення законів України «Про вищу освіту» (Закон України, 2014) і «Про освіту» (Закон України, 2017) актуалізували потребу в розбудові системи забезпечення якості в Україні, створило підґрунтя для формування систем зовнішнього та внутрішнього забезпечення якості вищої освіти. Ухвалення оновлених Стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості вищої освіти в ЄПВО (ESG, 2015) підтверджує актуальність цього питання на європейському рівні, а також дало поштовх до запровадження їх в українському освітньому просторі. З огляду на ці обставини, з'являється розуміння освітньої спільноти того, що розбудова внутрішніх систем забезпечення якості є одним із найактуальніших завдань. Кожен заклад вищої освіти (далі – ЗВО) повинен самостійно розробити й упровадити систему внутрішнього забезпечення якості освіти.

Аналіз досліджень. Проблеми забезпечення якості вищої освіти в умовах формування ЄПВО досліджують такі науковці, як В. Андрущенко, Т. Добко, С. Калашнікова, В. Кремень, В. Луговий, С. Ніколаєнко, Ю. Рашкевич та інші. Наукові публікації Ю. Бобала, С. Квіта, Т. Фінікова, В. Терещука присвячені аналізу розвитку систем внутрішнього забезпечення якості в українських ЗВО. Проте аналіз і вивчення досвіду роз-

будови системи внутрішнього забезпечення якості освіти у вітчизняних ЗВО залишаються актуальними, оскільки створюються та функціонують на рівні університетської автономії, власного досвіду й особливостей. Такий підхід, у свою чергу, дає змогу визначити реальний стан, сильні та слабкі сторони їхнього розвитку.

Метою статті є обґрунтування теоретико-методологічних підходів до становлення й розвитку системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в Національному університеті «Львівська політехніка».

Виклад основного матеріалу. Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості) ЗВО – це сукупність організаційних структур, процедур, процесів і ресурсів, розподіл відповідальності, що забезпечують постійне поліпшення якості освітніх програм, освітньої діяльності освітнього закладу та здобуття відповідного ступеня вищої освіти й кваліфікації. Вона передбачає виконання таких процедур і заходів:

- визначення принципів і процедур забезпечення якості вищої освіти;
- здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм;
- щорічне оцінювання здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних і педагогічних працівників закладу вищої освіти й регулярне оприлюднення результатів таких оцінювань на офіцій-

ному веб-сайті ЗВО, інформаційних стендах і в будь-який інший спосіб;

- підвищення кваліфікації педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників;
- забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у тому числі самостійної роботи студентів, за кожною освітньою програмою;
- забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом;
- забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені вищої освіти й кваліфікації;
- дотримання академічної доброчесності працівниками та здобувачами вищої освіти, у тому числі створення й функціонування ефективної системи запобігання академічному плагіату й виявлення його (Кухарський та ін., 2018: 246).

Передумовами формування системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в Національному університеті «Львівська політехніка» слугували високі показники за основними напрямками його діяльності, орієнтовані на надання якісної багаторівневої освіти, підготовку конкурентоспроможних фахівців, наукових і науково-педагогічних кадрів, трансфер нових знань і новітніх технологій, розроблення інноваційної продукції світового рівня, упровадження в практику результатів наукових досліджень, технічних, технологічних і проектно-конструкторських розробок, входження до провідних науково-освітніх центрів світу. До основних стратегічних напрямів діяльності університету необхідно зарахувати:

- постійний розвиток і вдосконалення освітніх послуг і наукової діяльності;
- систематичний аналіз вимог та очікувань усіх зацікавлених сторін і їх задоволення послугами, які надає університет;
- забезпечення ефективної та результативної співпраці з усіма зацікавленими сторонами в процесі формування й реалізації освітніх програм і здійснення наукової діяльності;
- забезпечення ефективного та неперервного вдосконалення системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти;
- забезпечення розуміння працівниками політики й цілей у сфері якості, а також їхньої ролі в досягненні необхідного рівня виконуваних робіт і послуг, регулярне навчання та підвищення компетентності працівників;
- інтернаціоналізація освітньої й наукової діяльності, входження в міжнародний освітній і науковий простір;

– постійне впровадження передового досвіду освітньої та наукової діяльності, оновлення освітньо-наукової матеріально-технічної бази;

- створення в університеті сприятливих умов для розвитку творчої співпраці науково-педагогічних працівників і студентів;
- забезпечення прозорого процесу інформування про діяльність університету всіх зацікавлених сторін;
- упровадження самоконтролю й самоаналізу на всіх рівнях діяльності університету;
- участь у міжнародних проєктах, зокрема «Структуризація співпраці щодо аспірантських досліджень, навчання універсальних навичок та академічного письма на регіональному рівні України» (DocHub), «Імплементація системи забезпечення якості освіти через співробітництво університету-бізнесу-уряду в ЗВО» (EDUQAS), «Академічна доброчесність та якість освіти» (Academic IQ), «Відкриті практики, прозорість та доброчесність для сучасної вищої школи» (OPTIMA) тощо.

Формування системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти університету доцільно розділити на три періоди: попередній, аналітичний та інституційний.

Перший – попередній – охоплює період із 2010 р. по 2017 р. Він характеризується виникненням і розвитком окремих елементів системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти. У цей час в університеті функціонували навчально-методичний відділ (далі – НМВ), відділ забезпечення функціонування системи управління якістю (далі – ВЗСУЯ) та науково-методична рада (далі – НМР), основною метою діяльності яких стало вдосконалення навчально-методичної роботи задля поліпшення якості освітнього процесу в університеті. Так, протягом цього періоду здійснювалася постійна та систематична діяльність і координація з питань забезпечення якості освіти в університеті. Зокрема, у рамках діяльності НМВ, ВЗСУЯ та НМР здійснювалося розроблення нормативно-методичного забезпечення, моделі, інструментарію і програми впровадження моніторингу, реалізація цієї програми, нормативне забезпечення організації освітнього процесу в університеті й елементів системи внутрішнього забезпечення якості освіти, що включала розробку положень, інших видів нормативної документації, методичних рекомендацій щодо їх заповнення.

До основних завдань і функцій навчально-методичного відділу віднесено:

- участь у реалізації політики університету у сфері якості;

- координацію навчальної та навчально-методичної роботи інститутів і кафедр університету, організацію розроблення складників навчально-методичного забезпечення освітнього процесу та його системне вдосконалення;

- розроблення проектів університетських нормативних, інструктивних та організаційно-методичних документів з питань планування й організації освітнього процесу, навчально-методичної роботи;

- участь у розробці й реалізації освітніх програм спеціальностей (спеціалізацій);

- здійснення разом із науково-методичними комісіями спеціальностей моніторингу й періодичного перегляду освітніх програм;

- організацію ліцензування нових спеціальностей та акредитації освітніх програм;

- контроль за реалізацією в освітньому процесі ухвал вченої ради й НМР університету;

- інформування директорів інститутів і завідувачів кафедр про нові положення, інструкції та інші директивні документи з організації навчально-методичної роботи.

Головним джерелом ідей цього періоду слугувало вивчення наукових праць, вітчизняного й зарубіжного досвіду функціонування систем моніторингу якості освіти. Установлювалися науково-методичні зв'язки з науковцями та представниками ЗВО, у яких уже функціонували системи оцінювання якості освітньої діяльності. Для встановлення й підтримки науково-методичних контактів використовувалася й така форма, як участь у науково-практичних конференціях і методологічних семінарах, присвячених проблемам розбудови системи внутрішнього забезпечення якості освіти.

Другий – аналітичний – упродовж 2017–2020 рр. Для цього періоду характерні участь у міжнародних проектах, семінарах, вебінарах, конференціях із питань якості освіти, апробація й упровадження результатів наукових досліджень означеної тематики, що уможливило започаткування інституціоналізації системи внутрішнього забезпечення якості освіти в університеті.

Поштовхом для подальшого розвитку системи внутрішнього забезпечення якості освіти стала участь університету в міжнародному проекті «Імплементация системи забезпечення якості освіти через співробітництво університету-бізнесу-уряду в ЗВО» (EDUQAS) (2017–2020 рр.).

У рамках проекту EDUQAS у 2017 р. з метою виявлення сильних і слабких сторін і визначення шляхів подальшого розвитку системи внутрішнього забезпечення якості освіти в університеті

проведено SWOT-аналіз на підґрунті європейських стандартів ESG (ESG, 2015).

З урахуванням усіх напрямів діяльності виділено такі сильні сторони університету щодо забезпечення якості освіти: високий рівень наукової та педагогічної кваліфікації науково-педагогічних і наукових працівників; існування механізмів і процедур щодо забезпечення й оцінювання якості освіти; активну участь органів студентського самоврядування та здобувачів вищої освіти у формуванні й реалізації освітньої політики університету; участь у реалізації міжнародних проектів, зокрема проектів щодо розвитку системи забезпечення якості освіти в Україні.

До слабких сторін віднесено такі: відсутність підрозділу, відповідального за забезпечення якості освіти; низький рівень залучення здобувачів вищої освіти щодо оцінювання якості викладацької діяльності науково-педагогічних працівників; високе фізичне й моральне матеріально-технічної бази та інфраструктури.

У рамках проекту EDUQAS у 2018–2020 р. розроблені рекомендації за результатами аналізування внутрішніх систем забезпечення якості європейських університетів-партнерів проекту: UNIVERSITATEA DIN CRAIOVA, Craiova, Romania – Project coordinator; KUNGLIGA TEKNISKA HOEGSKOLAN, Stockholm, Sweden; UNIVERSITE DE LIEGE, Liege, Belgium; UNIVERSITY OF PLOVDIV PAISII HILENDARSKI, Plovdiv, Bulgaria; LATVIJAS UNIVERSITATE, Riga, Latvia; UNIVERSITE DE LORRAINE, Nancy Cedex, France; HAUT CONSEIL DE L'EVALUATION DE LA RECHERCHE ET DE L'ENSEIGNEMENT, Paris, France. Були пропрацьовані моделі нормативного забезпечення Центру забезпечення якості освіти (далі – ЦЗЯО) та його структури (Матеріали проекту, 2017–2021).

Проведений SWOT-аналіз, вивчення досвіду вітчизняних і зарубіжних ЗВО щодо розбудови системи внутрішнього забезпечення якості освіти, розроблення моделі внутрішньої системи забезпечення якості в межах міжнародного проекту QUAERE стали підґрунтям для створення локальних нормативних документів, проектування багаторівневої моделі внутрішнього забезпечення якості в університеті.

Так, одним із базових нормативних документів університету, який регламентує функціонування системи внутрішнього забезпечення якості (далі – СВЗЯ), є Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти Національного університету «Львівська політехніка» (Положення, 2017). Цілями

СВЗЯ університету є забезпечення вимог та очікувань здобувачів освітніх послуг університету (абітурієнтів, студентів, аспірантів), а також працевдавців та органів державної влади й управління; моніторинг та оцінювання якості освітнього процесу на всіх етапах його реалізації; своєчасне виявлення відхилень фактичних якісних показників від внутрішніх і зовнішніх нормативів, пошук і реалізація шляхів їх усунення через здійснення коригувальних дій. У положенні визначено концептуальні засади СВЗЯ, політику університету щодо забезпечення якісної освітньої діяльності, внутрішні організаційні процедури та процеси СВЗЯ, а також внутрішні стандарти забезпечення якості освітньої діяльності й вищої освіти. Структура системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти університету представлена на рис. 1.

Протягом 2018–2020 рр. в університеті здійснюються процеси внутрішніх аудитів (ВА), метою яких є отримання об'єктивних доказів щодо функціонування системи управління якістю (СУЯ) і забезпечення керівництва достовірною інформацією для прийняття рішень щодо покращення системи управління якістю й діяльності університету в цілому. Цілі проведення внутрішніх аудитів визначені Положенням про здійснення

внутрішніх аудитів (Положення, 2018) та складаються з установлення відповідності системи внутрішнього забезпечення якості освітніх послуг університету вимогам ДСТУ ISO 9001, ESG і вимогам внутрішньої документації; оцінювання результативності запровадження системи управління якістю; визначення можливостей щодо покращення процесів системи управління якістю освітніх послуг і її дієвості. Планування процесу внутрішнього аудиту зображено на рис. 2.

Так, протягом 2018–2020 рр. університет отримав три сертифікати ISO 9001:2015, видані Bureau Veritas Certification Holding SAS – UK Branch, що підтверджує, що система управління університету перевірена й відповідає вимогам стандартів і системи управління в галузі надання послуг у сфері вищої освіти, наукового досліджування й експериментального розробляння, послуг архітектурних, інженерних, технічного випробування та аналізування.

У 2019 р. ухвалою вченої ради університету затверджено стратегічний план розвитку Львівської політехніки до 2025 р. (Стратегічний план, 2019), місія та візія якого корелюються з політикою розбудови системи внутрішнього забезпечення якості освіти й освітньої діяльності університету. На виконання одного із завдань Стратегії

Рис. 1. Структура системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти Львівської політехніки (Бобало, 2017: 12–27; Положення, 2017)

$X(t) = (x_1, x_2, \dots, x_n)$ – вектор вхідних змінних процесу, які характеризують стан системи в певний момент часу та можуть бути виміряні прямо або опосередковано;

$Y_{од}(t), Y_{во}(t)$ – вектори вихідних змінних – узагальнені критерії якості ОД та ВО, які визначаються на підставі сукупності середньозважених кількісних показників;

$X^*(t) = (x^*_1, x^*_2, \dots, x^*_k)$ – вектори змінних процесу, на яких базуються управлінські рішення;

U – управлінська функція, спрямована на регулювання відхилень вихідних змінних процесу провадження освітньо-наукової діяльності в університеті.

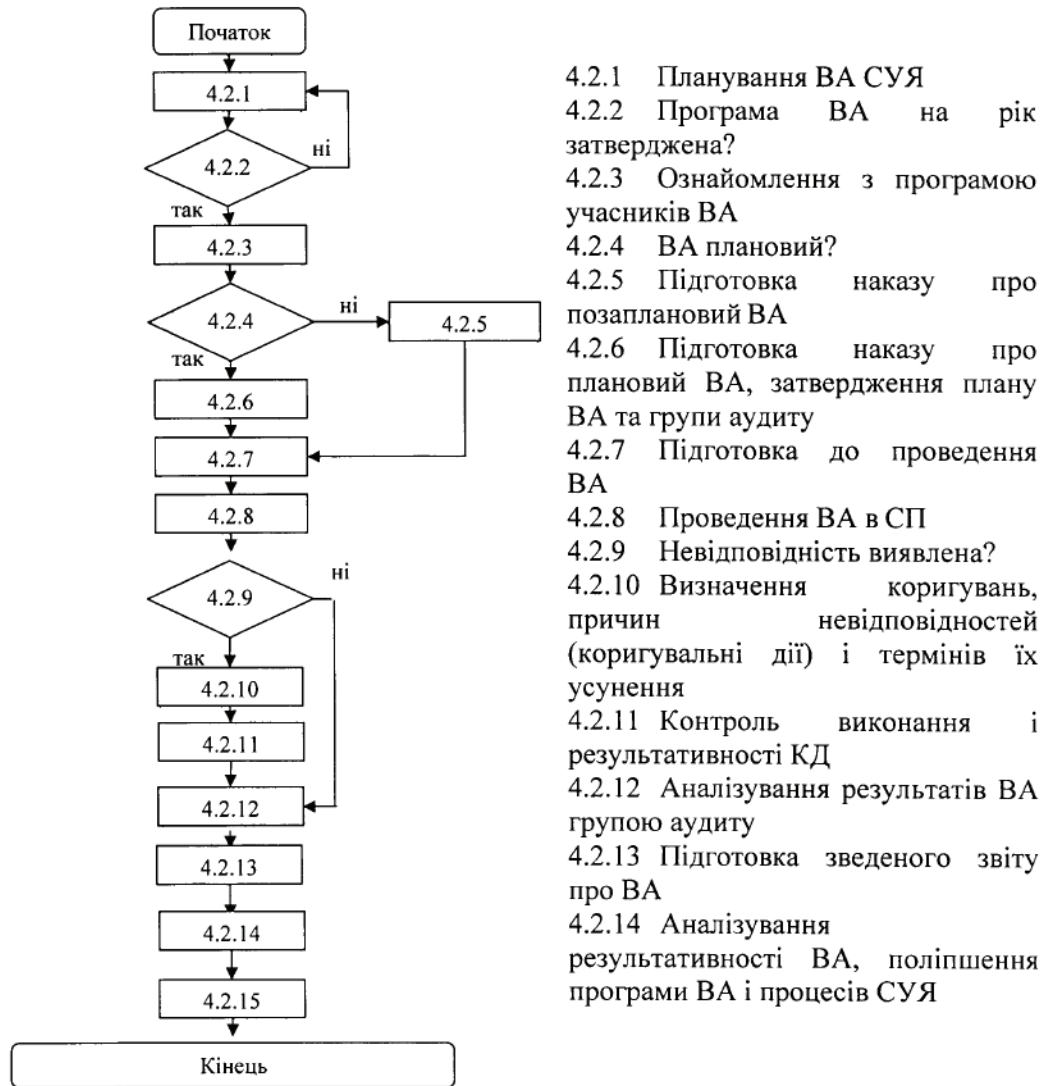

Рис. 2. Блок-схема процесу «Внутрішній аудит системи управління якістю Львівської політехніки» (Положення, 2018)

університету у 2020 р. створено ЦЗЯО, метою якого є здійснення безперервного моніторингу якості освіти й розроблення висновків щодо стану якості освіти в університеті, а також підготування рекомендацій для прийняття необхідних рішень щодо покращення якості освіти й моніторинг їх реалізування. Із цього й розпочався *третій – інституційний* – період розвитку системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти університету.

Створення ЦЗЯО відбувалося з урахуванням результатів участі в міжнародних проєктах за програмами EDUQAS, Ерасмус+ з Університетом Кінгстона (Великобританія) та «Інноваційний університет та лідерство: Фаза III» (Варшавський університет, Ягелонський університет, Польща), у яких брали участь керівник і працівники ЦЗЯО Львівської політехніки.

- 4.2.1 Планування ВА СУЯ
- 4.2.2 Програма ВА на рік затверджена?
- 4.2.3 Ознайомлення з програмою учасників ВА
- 4.2.4 ВА плановий?
- 4.2.5 Підготовка наказу про позаплановий ВА
- 4.2.6 Підготовка наказу про плановий ВА, затвердження плану ВА та групи аудиту
- 4.2.7 Підготовка до проведення ВА
- 4.2.8 Проведення ВА в СП
- 4.2.9 Невідповідність виявлена?
- 4.2.10 Визначення коригувань, причин невідповідностей (коригувальні дії) і термінів їх усунення
- 4.2.11 Контроль виконання і результативності КД
- 4.2.12 Аналізування результатів ВА групою аудиту
- 4.2.13 Підготовка зведеного звіту про ВА
- 4.2.14 Аналізування результативності ВА, поліпшення програми ВА і процесів СУЯ

освітні програми, ступені вищої освіти; 8) забезпечення дотримання академічної доброчесності; 9) інших процедур і заходів (Закон України, 2014).

Також у діяльності ЦЗЯО враховано рекомендації Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти (далі – НАЗЯВО) до систем внутрішнього забезпечення якості освітніх послуг ЗВО, зокрема забезпечення акредитації освітніх програм та інституційної акредитації; сервісних функцій, модерування процесів на всіх рівнях управління ЗВО; документального і програмного забезпечення необхідних процедур; регулярних онлайн опитувань здобувачів, випускників і працевлагодівців; академічної доброчесності; підвищення кваліфікації (професійний розвиток) викладачів; лідерства (Рекомендації НАЗЯВО, 2019).

Окрім цього, започаткування ЦЗЯО враховувало вимоги додатку до Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, критерію 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми: 1. ЗВО послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми. 2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо й через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми. 3. Роботодавці безпосередньо й/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. 4. Наявна практика збирання, аналізу й урахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми. 5. Система забезпечення якості ЗВО забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми. 6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій) беруться до уваги під час перегляду освітньої програми. 7. В академічній спільноті ЗВО сформована культура якості, що сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою (Положення, 2019).

До структури ЦЗЯО входять сектор моніторингу процедур і процесів внутрішньої системи забезпечення якості освіти; сектор моніторингу якості освітніх програм; сектор аналізування результатів освітніх досягнень студентів.

Серед основних функціональних обов'язків ЦЗЯО необхідно відзначити аналізування можли-

востей і надання рекомендацій керівництву університету стосовно шляхів підвищення ефективності забезпечення якості вищої освіти в університеті; організування моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм і навчальних планів, інших методичних документів з метою забезпечення відповідності стандартам вищої освіти; надання консультацій і роз'яснень з питань забезпечення якості вищої освіти університету розробникам і гарантам освітніх програм, керівникам структурних підрозділів та органам студентського самоврядування; розроблення рекомендацій щодо виконання критеріїв акредитації освітніх програм і створення ефективної системи підготовки до її проходження в університеті; організування регулярних опитувань здобувачів, науково-педагогічних працівників, випускників і роботодавців з питань якості освітнього процесу університету; організування ефективної взаємодії з НАЗЯВО та міжнародними акредитаційними агентствами; координування діяльності структурних підрозділів університету в частині управління якістю освіти; вивчення, аналіз і впровадження міжнародного досвіду забезпечення якості вищої освіти в освітній процес університету; участь у проєктах і програмах міжнародної співпраці щодо підвищення якості вищої освіти; проведення тренінгів і навчань для гарантів освітніх програм та інших зацікавлених осіб з питань акредитації освітніх програм; надання консультацій щодо заповнення відомостей самооцінювання освітніх програм і їх моніторинг на відповідність акредитаційним вимогам (Тимчасове положення, 2020). Модель функціонування та комунікації ЦЗЯО щодо внутрішнього забезпечення якості освіти представлена на рис. 3.

Сьогодні одним із важливих напрямів діяльності ЦЗЯО є підготовка освітніх програм до акредитації. Зокрема, працівниками ЦЗЯО розроблено й впроваджено навчальний модуль для гарантів освітніх програм «Акредитаційна експертиза та особливості оцінювання якості освітніх програм» (Гелеш, 2020: 55–59), який зорієнтований на надання теоретичних знань і практичних умінь гарантам освітніх програм щодо належної підготовки до проходження акредитаційних експертиз, зокрема якісного заповнення відомостей про самооцінювання освітніх програм, формування додаткових документів, підготовки до візитів експертних груп тощо. Також працівниками ЦЗЯО систематично здійснюється внутрішнє рецензування відомостей про самооцінювання освітніх програм і надання консультаційної, методичної та інформаційної підтримки учасникам акредита-

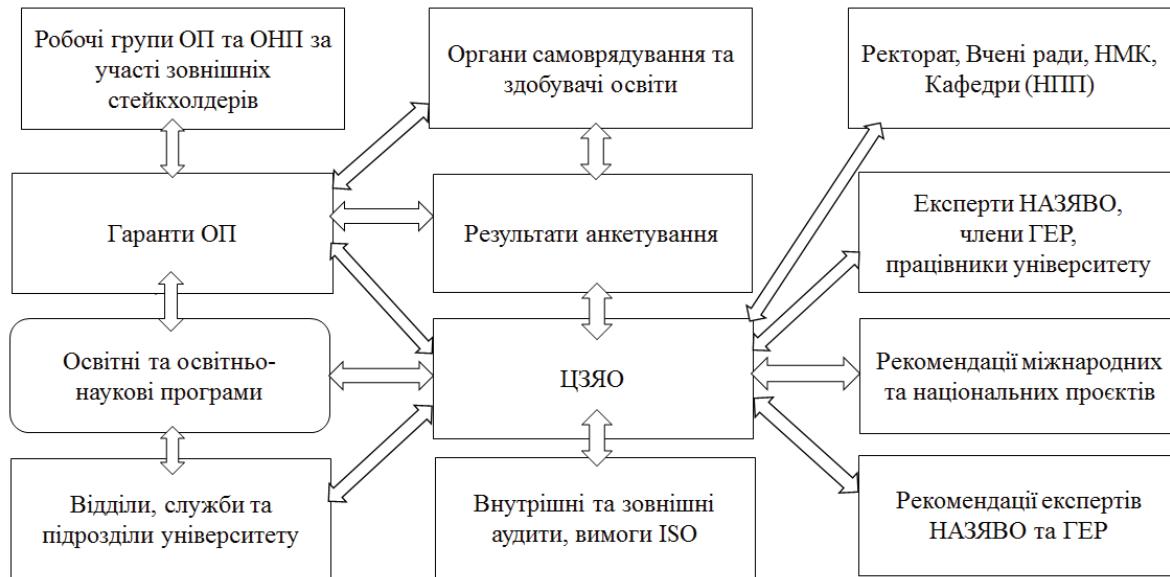

Рис. 3. Модель функціонування та комунікації ЦЗЯО щодо внутрішнього забезпечення якості освіти (авторська розробка)

ційних експертиз освітніх програм університету. Зазначимо, що сьогодні ЦЗЯО забезпечено проходження акредитацій 51 освітньої програми за різними рівнями вищої освіти, серед яких 4 акредитовано з визначенням «зразкова».

Ще одним із не менш важливих напрямів роботи ЦЗЯО є аналізування визначених представниками НАЗЯВО слабких сторін освітніх програм університету, виявлених під час акредитаційних експертних і прийняття управлінських рішень з урахування рекомендацій експертних груп і галузевих експертних рад щодо методів/інструментів покращення якості освітніх програм.

Сьогодні актуальності набуває проблема використання студентами нечесних прийомів у навчальній діяльності. Студенти, які списують, отримують кращі оцінки, ніж ті, що вони заслуговують, що псує вільну конкуренцію, знижує бажання студентів навчатися і призводить до неправильного оцінювання академічних досягнень студентів. У розвинених демократичних країнах списування вважається шахрайством і соціально засуджується.

Отже, можемо констатувати, що внутрішня система забезпечення якості будь-якого ЗВО обов'язково повинна передбачати дотримання принципів академічної доброчесності всіма учасниками освітнього процесу. Так, у 2020 р. університет став одним із учасників міжнародних проєктів: Academic IQ «Ініціатива академічної доброчесності та якості освіти» й OPTIMA «Відкриті практики, прозорість та доброчесність для сучасної вищої школи», на виконання яких пра-

цівниками ЦЗЯО проведено дослідження щодо поширення принципів академічної доброчесності серед здобувачів як складника внутрішньої системи забезпечення якості Національного університету «Львівська політехніка», результати якого зараз опрацьовуються.

Висновки. Таким чином, можемо стверджувати, що з 2010 р. у Національному університеті «Львівська політехніка» активно триває розбудова й удосконалення системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти, яка об'єднала як загальнодержавні вимоги та європейський досвід, так і стратегічні цілі університету. Створена структура внутрішньої системи забезпечення якості освіти зорієнтована на забезпечення сталого розвитку університету й формування культури якості із залученням зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерів. Разом із тим подальшого вдосконалення потребують такі окремі напрями: популяризація принципів академічної доброчесності серед академічної спільноти університету; залучення до участі в перегляді та оновленні освітніх програм більш широкого кола зацікавлених осіб; залучення здобувачів, випускників, науково-педагогічних працівників, роботодавців тощо до систематичних опитувань за окремими освітніми програмами, а також підвищення рівня репрезентативності опитувань; підвищення зацікавленості та стимулювання академічної спільноти, зокрема гарантів до якісної підготовки й проходження акредитаційних експертиз освітніх програм; підвищення зацікавленості європейських партнерів у співробітництві.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бобало Ю. Основні засади функціонування системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти у Національному університеті «Львівська політехніка». *Вища освіта України*. 2017. № 4. С. 12–27.
2. Гелеш А. В. Методика підготовки гарантів освітніх програм до проходження акредитаційних експертиз. *Науковий часопис національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова*. Серія 5 «Педагогічні науки: реалії та перспективи»: збірник наукових праць. Випуск 77. Київ: Видавничий дім «Гельветика», 2020. С. 55–59.
3. Матеріали проекту «Імплементация системи забезпечення якості освіти через співробітництво університету-бізнесу-уряду в ЗВО» (EDUQAS). URL: <http://web.elth.ucv.ro/eduqas/> (дата звернення: 10.09.2021).
4. Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти Національного університету «Львівська політехніка». URL: <https://lpnu.ua/sites/default/files/2020/pages/2063/polozhennyaprosystemu13-27.pdf> (дата звернення: 10.09.2021).
5. Положення про здійснення внутрішніх аудитів СУЯ 9.2-2018 Національного університету «Львівська політехніка». URL: <https://lpnu.ua/sites/default/files/2021/pages/16629/polozhennya-pro-zdiysnennya-vnutrishnikh-auditiv.pdf> (дата звернення: 10.09.2021).
6. Про вищу освіту: Закон України 1556-VII від 01.07.2014 зі змінами від 18.12.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 15.09.2021).
7. Про затвердження Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти: Наказ МОН України 11.07.2019 № 977. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0880-19> (дата звернення: 15.09.2021).
8. Про освіту: Закон України 2145-VIII від 25.09.2017 зі змінами від 18.12.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 15.09.2021).
9. Рекомендації Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти стосовно запровадження внутрішньої системи забезпечення якості. URL: <https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2019/07/Рекомендації-НАЗЯВО-стосовно-внутрішнього-забезпечення-якості.pdf> (дата звернення: 10.09.2021).
10. Система забезпечення якості освіти в Україні: розвиток на засадах європейських стандартів та рекомендацій: посібник / В. Кухарський, О. Осередчук, М. Мазуркевич та ін.; за ред. В. Кухарського, О. Осередчук. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2018. 248 с.
11. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти: Ухвалено на Міністерській конференції у Єревані 14–15 травня 2015 року. URL: <https://bit.ly/348BYe3> (дата звернення: 15.09.2021).
12. Стратегічний план розвитку Львівської політехніки до 2025 року. URL: <https://lpnu.ua/sites/default/files/2020/pages/2316/strategiya2025.pdf> (дата звернення: 10.09.2021).
13. Тимчасове положення про Центр забезпечення якості освіти Національного університету «Львівська політехніка». URL: <https://lpnu.ua/sites/default/files/2020/pages/2133/polozhennyaprocentrzabezpeayakosti.pdf> (дата звернення: 10.09.2021).

REFERENCES

1. Bobalo Yu. Osnovni zasady funktsionuvannya systemy vnutrishnoho zabezpechennia yakosti vyshchoi osvity u Natsionalnomu universyteti «Lvivska politekhnik» [Basic principles of functioning of the system of internal quality assurance of higher education at the Lviv Polytechnic National University]. *Higher education in Ukraine*. Nr 4. 2017. pp. 12–27 [in Ukrainian].
2. Helesh A. V. Metodyka pidhotovky harantiv osvitnikh proqram do prokhodzhennia akredytatsiinykh ekspertyz [Methods of preparation of guarantors of educational programs for accreditation examinations]. *Scientific journal of the National Pedagogical University named after M.P. Drahomanova*. Series 5. Pedagogical sciences: realities and prospects. Collection of scientific works. Issue 77. Kyiv: Helvetica Publishing House, 2020. pp. 55–59 [in Ukrainian].
3. Project materials «Implementatsiia systemy zabezpechennia yakosti osvity cherez spivrobitnytstvo universytetu-biznesu-urjadiu v ZVO» [Implementation of the education quality assurance system through university-business-government cooperation in universities] (EDUQAS). URL: <http://web.elth.ucv.ro/eduqas/> (data zvernennia: 10.09.2021) [in Ukrainian].
4. Polozhennia pro systemu vnutrishnoho zabezpechennia yakosti osvitnoi diialnosti ta yakosti vyshchoi osvity Natsionalnoho universytetu «Lvivska politekhnik» [Regulations on the system of internal quality assurance of educational activities and the quality of higher education of the Lviv Polytechnic National University]. URL: <https://lpnu.ua/sites/default/files/2020/pages/2063/polozhennyaprosystemu13-27.pdf> (data zvernennia: 10.09.2021) [in Ukrainian].
5. Polozhenniam pro zdiysnennia vnutrishnikh audytiv SUIa 9.2-2018 Natsionalnoho universytetu «Lvivska politekhnik» [Regulations on conducting internal audits of QMS 9.2–2018 of the Lviv Polytechnic National University]. URL: <https://lpnu.ua/sites/default/files/2021/pages/16629/polozhennya-pro-zdiysnennya-vnutrishnikh-auditiv.pdf> (data zvernennia: 10.09.2021) [in Ukrainian].
6. Pro vyshchu osvitu: Zakon Ukrainy 1556-VII vid 01.07.2014 r.: zi zminamy vid 18.12.2019 r. [On higher education: Law of Ukraine 1556-VII of 01.07.2014: as amended on 18.12.2019]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (data zvernennia: 15.09.2021) [in Ukrainian].
7. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro akredytatsiiu osvitnikh proqram, za yakymy zdiisniuietsia pidhotovka zdobuvachiv vyshchoi osvity: Nakaz MON Ukrainy 11.07.2019 r. № 977 [On approval of the Regulations on accreditation of educational programs, which provide training for applicants for higher education: Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine 07/11/2019 № 977]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0880-19> (data zvernennia: 15.09.2021) [in Ukrainian].

8. Pro osvitu: Zakon Ukrainy 2145-VIII vid 25.09.2017 r.: zi zminamy vid 18.12.2019 r. [On education: Law of Ukraine 2145-VIII of 25.09.2017: as amended on 18.12.2019] URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (data zvernennia: 15.09.2021) [in Ukrainian].

9. Rekomendatsii Natsionalnogo ahentstva iz zabezpechennia yakosti vyshchoi osvity stosovno zaprovadzhennia vnutrishnoi systemy zabezpechennia yakosti [Recommendations of the National Agency for Quality Assurance in Higher Education regarding the introduction of an internal quality assurance system]. URL: <https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2019/07/Rekomendatsii-NAZiVO-stosovno-vnutrishnoho-zabezpechennia-yakosti.pdf> (data zvernennia: 10.09.2021) [in Ukrainian].

10. Systema zabezpechennia yakosti osvity v Ukraini: rozvytok na zasadakh yevropeiskykh standartiv ta rekomendatsii [The quality assurance system of education in Ukraine: development on the basis of European standards and recommendations]: posibnyk / V. Kukharskyi, O. Oseredchuk, M. Mazurkevych ta in.; za red. V. Kukharskoho, O. Oseredchuk. Lviv: LNU imeni Ivana Franka, 2018. 248 p. [in Ukrainian].

11. Standarty i rekomendatsii shchodo zabezpechennia yakosti v Yevropeiskomu prostori vyshchoi osvity: Ukhvaleno na Ministerskii konferentsii u Yerevani 14–15 travnia 2015 r. [Standards and recommendations for quality assurance in the European Higher Education Area: Adopted at the Ministerial Conference in Yerevan on May 14-15, 2015]. URL: <https://bit.ly/348BYe3> (data zvernennia: 15.09.2021) [in Ukrainian].

12. Stratehichniy plan rozvytku Lvivskoi politekhniki do 2025 roku [Strategic development plan of Lviv Polytechnic until 2025]. URL: <https://lpnu.ua/sites/default/files/2020/pages/2316/strategiya2025.pdf> (data zvernennia: 10.09.2021) [in Ukrainian].

13. Tymchasove polozhennia pro Tsentр zabezpechennia yakosti osvity Natsionalnogo universytetu «Lvivska politekhnika» [Provisional Regulations on the Center for Quality Assurance in Education of Lviv Polytechnic National University]. URL: <https://lpnu.ua/sites/default/files/2020/pages/2133/polozhennyaprocenrzbazepyaennyayakosti.pdf> (data zvernennia: 10.09.2021) [in Ukrainian].